

" Waterkwaliteit en visbestand in de Oude Durme Hamme anno 2026 "

1. Inleiding

De Oude Durme heeft een oppervlakte van 18,32 hectare en de diepte varieert van zeer ondiep tot maximaal vier meter.

In het Vlaamse Gewest bevinden zich diverse meervormige, stilstaande viswateren die van groot belang zijn voor de openbare visserij. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is verantwoordelijk voor het visstandbeheer in deze wateren.

2. Waterkwaliteit

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) beschikt niet over recente meetgegevens van de waterkwaliteit van de Oude Durme.

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*. [[Dashboard oppervlaktewaterlichamen](#)]

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>]

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>]

Werken aan de Oude Durme in Weijmeerbroek.

Een persbericht van 10 december 2024 van het ANB vermeldt onder meer het volgende.

“ Het Agentschap voor Natuur en Bos is gestart met het uitvoeren van baggerwerkzaamheden op de Oude Durme. Tegelijk wordt een vooroever in de bedding van de Oude Durme aangelegd.

Het slib in de Oude Durme is rijk aan nutriënten en zwaar vervuild. Door het slib weg te graven zal de waterkwaliteit verbeteren, zo krijgt de natuur extra kansen om zich verder te ontwikkelen.

Volgens projectleider Renaat Myny van het Agentschap voor Natuur en Bos zouden de werken eind 2025 klaar moeten zijn: “Het slib in het oostelijk deel van de afgesneden meander wordt machinaal verwijderd en afgevoerd. Dit is een eerste fase in een reeks ingrepen om het gebied in te richten als wetland met open water en rietpartijen.

Dat zal een boost geven aan de biodiversiteit en maakt ons weerbaar tegen verdroging en overstromingen.”

Natte natuurgebieden zijn dé buffer om de effecten van het steeds extremere klimaat te temperen. Meer water opvangen en het langer vasthouden zijn het motto. In de bedding van het oostelijke deel van de Oude Durme wordt ook een vooroever aangelegd. Dat is een flauw afhellende oever met een geleidelijke overgang van water naar land. Hiervoor wordt de bestaande bedding opgehoogd met bodemmateriaal dat wordt vastgehouden door een houten palenrij. In de ondiepe zone ontstaat een ideale leefomgeving voor insecten, amfibieën en vissen. Ze vinden er voedsel en kunnen er rustig opgroeien of zich voortplanten. De planten op de oever en in het water vormen een prima schuilplek. Ook rietvogels als de blauwborst, de woudaap en de kleine karekiet voelen zich er thuis.”

3. Afvissingen

De meest recente afvissing van de Oude Durme dateert van 2023.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft VisAdvies BV en Visserij Service Nederland opdracht verleend om onderzoek uit te voeren in de provincie Oost-Vlaanderen naar het visbestand in de Oude Durme Hamme.

De bemonsteringen op de Oude Durme Hamme zijn uitgevoerd op 3 oktober 2023.

a) Vissoortsamenstelling

Ecologische gilden

Naast de vissoortsamenstelling, zijn de aangetroffen vissoorten op haar beurt weer ingedeeld in ecologische groepen (gilden). De ecologische groepen zijn samengesteld op basis van verschillende geografische zones in de rivier (Noble & Cowx, 2002).

Eurytope soorten (Eury)

Deze vissoorten komen voor over een breed traject van milieugradiënten. Alle stadia van deze vissoorten komen zowel in stilstaand als stromend water voor en kunnen in vrijwel elk type zoetwater overleven. Tot deze groep behoren de meest voorkomende soorten.

Limnofiele soorten (Li)

Deze vissoorten zijn in alle levensstadia gebonden aan stilstaand water met een rijke begroeiing. Deze soorten zijn voornamelijk de begeleidende soorten van de brasemzone.

Snoek is daar een uitzondering op en komt ook voor in klein stromend water met waterplanten of andere schuilgelegenheden.

Rheofiele vissoorten (Rh)

Deze vissoorten zijn in alle of sommige levensstadia gebonden aan stromend water. Het water moet in verbinding staan met een beek, de rivier of de zee. Deze vissoorten zoeken in de paaitijd stromend water op, maar verblijven als volwassen vis veelal in stilstaand water.

Er zijn 13 vissoorten aangetroffen exclusief hybride (Tabel 3.1).

Baars, blankvoorn, brasem, karper, paling, pos, snoek en snoekbaars zijn de aangetroffen eurytope vissoorten. Bittervoorn, rietvoorn, vetje en zeelt zijn de limnofiele vissoorten. Het aandeel exoten bestaat uit zonnebaarsen.

In Tabel 3.1 zijn achtereenvolgens de bestandschattingen weergegeven met betrekking tot de visbiomassa (kg/ha) en in aantal/ha. De visbiomassa wordt geschat op 1.083,8 kg/ha en de visdichtheid op 61.473 vissen/ha.

De visstand bestaat op basis van gewicht voor 76% uit eurytope vissoorten, voor 8% uit limnofiele vissoorten en voor 16% uit exoten. Op basis van gewicht wordt het visbestand gedomineerd door karper (38%) en zonnebaars (16%). De biomassa van karper bestaat voor het overgrote deel uit adulte exemplaren. In aantallen wordt het visbestand gedomineerd door rietvoorn (52%) en zonnebaars (16%).

b) Eerdere visstandonderzoeken

In 2012 en in 2017 is eerder een visstandonderzoek in de Oude Durme Hamme uitgevoerd (Hop, 2012, De Bruijn & Vis, 2017). In 2012 is elektro-, zegen- en fuikvisserij toegepast. De in het huidige onderzoek toegepaste methode is vergelijkbaar met die uit 2012, echter is er niet met fuiken gevist. In 2017 is ook niet met fuiken gevist.

In 2012 zijn 18 vissoorten aangetroffen tegen 15 in 2017.

In 2023 zijn dit nog 13 vissoorten. Het grootste verlies aan soorten is waar te nemen in de gilde exoten. Bij voorgaande bemonsteringen zijn blauwband, grootkopkarper, zilverkarper en zwartbekgrondels aangetroffen. In het huidige onderzoek van 2023 ontbraken deze vissoorten (Tabel 3.2).

Er is in 2023 een nieuwe vissoort aangetroffen binnen de limnofiele vissoorten; vetje. De omvang van de totale visbiomassa is enorm toegenomen en bijna verdubbeld ten opzichte van het onderzoek in 2017. De grootste stijging ten opzichte van voorgaande jaren is de biomassa karper. De karper domineert de visstand in het huidige visbestand. Opvallend is de lage biomassa brasem, welke vissoort in 2017 nog het water domineerden.

4. Actualisatie van de ecosysteemvisie van de Benedendurme en vallei

Interessant is ook een rapport van het INBO.

[Van Ryckegem G., Maris T., Meire D., Van de Meutter F., Vandevoorde B. & Van den Bergh E. (2025). *Actualisatie van de ecosysteemvisie van de Benedendurme en vallei. Studie t.b.v. GRUP tweede fase uitvoering geactualiseerde Sigmoplan*. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2025 (22). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.]

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van De Vlaamse Waterweg nv en in samenwerking met de Universiteit Antwerpen en het Waterbouwkundig laboratorium.

Voor een aantal vissoorten van de Habitatrichtlijn werden of worden soortbeschermingsprogramma's uitgewerkt die geïmplementeerd moeten worden in een hernieuwde inrichtingsvisie van de Durme.

Kleine modderkruiper

Het habitatrichtlijngebied Schelde en middenloop van de Durme is aangemeld als prioritair leefgebied voor de kleine modderkruiper. De soort is gekend met populatie in Hingense polders, de Damvallei te Destelbergen, Kalkense meersen en werd recent uitgezet in de Rupelmondse kreek. Langs de Benedendurme en in de bovenloop zijn potenties te verwachten bijvoorbeeld in de Oude Durme te Waasmunster-Hamme.

Grote modderkruiper

In het soortbeschermingsprogramma is er ruime aandacht voor de potentiële leefgebieden die er zijn in de Schelde- en Durmevallei. De Oude Durme werd geïdentificeerd als actiegebied. De soort is een aandachtspunt in een update van de ecosysteemvisie en is ook een doelsoort in gebieden waar water, moeras en overstromingspotenties voorkomen (Groot Molsbroek, Potpolder V, IV en I en ook Weymeerbroek-Oude Durme).

Bittervoorn

Voor deze habitatrichtlijnsoort werd nog geen soortbeschermingsprogramma opgesteld. Naast een goede waterkwaliteit is een aangepast ruimingsbeheer nodig om ook de zoetwatermossels te beschermen waar deze soort van afhankelijk is. Bittervoorn komt momenteel met een populatie voor in de Oude Durme (Hop, 2013).

VERBEIREN Marc

Wolvertem, januari 2026

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2025-2026 , vraag nr. 296 van 15 december 2025 } .

TABEL 3.1

tabel 3.1 Overzicht vissoortensamenstelling, per lengteklasse in kg/ha (boven) en aantal/ha (onder).

kg/ha								
Gilde	Soort	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41	Totaal	%
Eurytoop	Baars	3,5	65,6	8,5			77,6	7%
	Brasem	0,1	7,3	3,3	0,4	32,4	43,4	4%
	Blankvoorn	7,5	53,7	16,3	0,1		77,6	7%
	Hybride		0,1	0,1			0,2	0%
	Karper					413,1	413,1	38%
	Aal/Paling				4,2	73,8	78	7%
	Pos	0,1	1				1,2	0%
Limnofiel	Snoekbaars	0,1	0	0,3	0,2		0,6	0%
	Bittervoorn	0	2,6				2,6	0%
	Rietvoorn/Ruisvoorn	28	21,9	0,9	0,1		50,9	5%
	Vetje		<0,1				0	0%
	Zeelt			7,6	20,5		28,1	3%
Exoot	Zonnebaars	1,7	173,4				175,2	16%
Gilde	Naam	0 - 15	16 - 35	36 - 44	45 - 54	>=55	Totaal	Perc.
Eurytoop	Snoek		11,9	4,7	11,9	106,7	135,3	12%
Totaal							1083,8	100%
aantal/ha								
Gilde	Soort	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41	Totaal	%
Eurytoop	Baars	718	7352	159			8229	13%
	Brasem	39	824	40	1	14	918	1%
	Blankvoorn	2270	5204	268	0		7743	13%
	Hybride		17	1			18	0%
	Karper					52	52	0%
	Aal/Paling				52	174	226	0%
	Pos	54	82				136	0%
Limnofiel	Snoekbaars	7	1	5	1		15	0%
	Bittervoorn	244	2055				2299	4%
	Rietvoorn/Ruisvoorn	30501	1268	12	0		31782	52%
	Vetje		17				17	0%
Exoot	Zeelt			35	35		70	0%
	Zonnebaars	3188	6639				9827	16%
Gilde	Naam	0 - 15	16 - 35	36 - 44	45 - 54	>=55	Totaal	Perc.
Eurytoop	Snoek		83	12	12	35	141	0%
Totaal							61473	100%

TABEL 3.2

tabel 3.2 Biomassa en vissoortensamenstelling 2012, 2017 en 2023.

Gilde	Naam	2012	2017	2023	2012	2017	2023
		Biomassa (kg/ha)			%		
Eurytoop	Baars	3	13	77,6	1%	2%	7%
	Blankvoorn	7	8	77,6	1%	1%	7%
	Brasem	205	410	43,3	40%	69%	4%
	Giebel	9	1		2%	0%	
	Hybride	<1		<1			0%
	Karper	115	55	413,1	22%	9%	38%
	Paling	11	42	78	2%	7%	7%
	Pos	<1	2	1,2		0%	0%
	Snoek	9	39	135,3	2%	7%	12%
	Snoekbaars	8	1	<1	2%	0%	0%
Limnofiel	Bittervoorn	<1	<1	2,6		0%	0%
	Bot	<1	<1			0%	0%
	Rietvoorn	3	4	50,9	1%	1%	5%
	Vetje			<1			0%
	Zeelt	1	16	28,1	0%	3%	3%
Rheofiel	Winde	2			0%		
Exoot	Blauwband	<1					
	Grootkopkarper	10			2%		
	Zilverkarper	139			27%		
	Zonnebaars	<1	3	175,2		1%	16%
	Zwartbekgrondel		<1			0%	
Totaal		514	597	1082,9	100%	100%	100%
Aantal soorten (excl. Hybride)		18	15	13			

